

Nr. 67 din 23 aprilie 2025

Comisia Protecție Socială, Sănătate și Familie

Copie: **Comisia Economie, Buget și Finanțe**

Comisia Juridică, Numiri și Imunități

Subiect: *Clarificări privind poziția CNAS referitoare la contribuțiile achitate de investitorii străini pentru angajații străini, care au depus cererea de refuz de participare în sistemul de asigurări sociale al Republicii Moldova sau nu au manifestat dorința de a participa în acest sistem*

Stimați Deputați,

Asociația Investitorilor Străini în Moldova (FIA Moldova), Asociația Businessului European (EBA) și Camera de Comerț Americană din Moldova (AmCham) vă adresează salutul său și își exprimă înalta considerație.

Prin prezenta, solicităm respectuos, în limita competențelor și atribuțiilor comisiilor parlamentare, clarificarea aspectelor privind aplicarea obligației de plată a contribuțiilor sociale de către investitorii străini pentru angajații străini care fie au depus cererea de refuz privind participarea în sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova, fie nu și-au exprimat dorința de a participa în acest sistem.

Cadrul legal actual prevede, conform art. 20 din **Legea nr. 81 din 18.03.2004 privind investițiile în activitatea de întreprinzător**, următoarele:

„Asigurarea socială și asistența socială:

(1) Asigurarea socială și asistența socială se acordă lucrătorilor întreprinderii cu investiții străine în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Întreprinderea poate transfera contribuții în fondul de asigurări sociale doar pentru salariații străini care au manifestat dorința de a beneficia de asistență medicală și socială în Republica Moldova. Această dispoziție este aplicabilă și în cazul contribuțiilor la fondul de pensii, în conformitate cu legislația națională.

(2) Contribuțiile de asigurări sociale și asistență socială ale lucrătorilor din întreprinderile cu investiții străine se fac în baza unor tarife unice, în moneda națională a Republicii Moldova”.

Pe parcursul unei perioade de peste 10 ani, în urma solicitărilor repetate ale agenților economici adresate autorităților, s-a menținut o poziție constantă, bazată pe prevederile legale: întreprinderea poate achita contribuții sociale doar pentru salariații străini care și-au exprimat dorința de a beneficia de serviciile sistemului de asigurări sociale din Republica Moldova. Această interpretare nu a fost niciodată contestată de autorități. Mai mult, în cazul unor astfel de întreprinderi, în urma controalelor efectuate de autoritățile fiscale, nu au fost emise alte interpretări contrare.

Totuși, începând cu anul 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) a emis o opinie publică ce modifică semnificativ această poziție, chiar dacă cadrul normativ la care face aceasta referință nu s-a schimbat, susținând că:

„În cazul în care între Republica Moldova și un alt stat există un tratat în domeniul asigurărilor sociale, angajatorul este obligat să achite contribuțiile sociale, indiferent de prevederile legislației naționale, întrucât tratatul internațional prevalează”.

În opinia noastră, această nouă interpretare nu ține cont de multiple aspecte legislative care necesită o analiză într-un context multilateral și coerent, în vederea evitării unor posibile încălcări ale drepturilor garantate ale investitorilor străini.

În acest sens, dorim să prezentăm următoarele **argumente**:

1. **Prevalența tratatului internațional:** Conform principiilor generale de drept, un tratat internațional prevalează doar în cazul în care legislația națională contravine prevederilor acestuia. Spre exemplu, tratatul cu Turcia sau cu Republica Cehă, etc. nu conține prevederi care să contravină legislației naționale. Acestea stabilesc principiul nediscriminării și reglementează drepturile persoanelor deja asigurate, fără a impune angajatorilor obligații suplimentare privind contribuțiile sociale.
2. **Articolul 9 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale:** Acest articol reglementează plata prestațiilor sociale în baza tratatelor internaționale, precum și transferul drepturilor acumulate de o persoană asigurată în alt stat. În acest context, raportul juridic stabilit în temeiul tratatului internațional și al legislației naționale are loc între cetățean – statul de origine – statul gazdă, fără a implica angajatorul ca parte obligată.
3. **Obligațiile angajatorului:** Cadrul legal în vigoare nu prevede obligativitatea angajatorului de a achita contribuții sociale pentru un cetățean străin care nu și-a exprimat voința de a deveni participant la sistemul de asigurări sociale al Republicii Moldova. Astfel, persoana devine asigurată doar în momentul în care își exprimă dorința de a beneficia de sistemul de asigurări sociale moldovenesc, iar contribuțiile sunt achitate în numele său. În lipsa unei asemenea exprimări de voință, angajatorul nu are nici o obligație legală de a achita contribuțiile sociale.
4. **Aplicabilitatea legislației privind asigurările sociale și asistența medicală din cadrul legislației speciale privind investițiile:** De asemenea, tratatele în domeniul asigurărilor sociale nu exclud aplicarea art. 20 din **Legea nr. 81/2004**, care conține prevederi referitoare la asigurările sociale și asistența medicală într-un act normativ special - referitor la investiții, stabilind opționalitatea participării în sistemul social și medical al R. Moldova de manifestarea expresă a dorinței angajatului străin de a beneficia de asistență medicală și socială în Republica Moldova.

Respectiv, poziția exprimată de CNAS poate fi considerată inconsecventă și discriminatorie, fiind contrară art. 6 din Legea nr. 81/2004, care interzice în mod expres discriminarea în funcție de cetățenie sau alte criterii similare și care prevede următoarele:

“(1) În Republica Moldova investițiile nu pot fi supuse discriminării în funcție de cetățenie, domiciliu, reședință, loc de înregistrare sau de activitate, stat de origine al investitorului sau al investiției sau din orice alt motiv.

(2) Investitorilor li se acordă condiții echitabile și egale de activitate, care exclud aplicarea de măsuri discriminatorii ce ar putea împiedica dirijarea, operarea, întreținerea, folosirea, fructificarea, achiziționarea, extinderea sau dispunerea investițiilor.

(3) Orice facilitate acordată, în conformitate cu legislația în vigoare, inclusiv în cadrul parteneriatului public-privat, investitorilor pentru a contribui la realizarea politicii regionale, structurale, de mediu, de cercetare și de dezvoltare promovate de stat sau orice facilitate acordată unui investitor pentru promovarea investițiilor sale ce nu contravine prevederilor acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte se respectă și nu constituie obiect al discriminării.”

În plus, este esențial de subliniat faptul că situația fiecărui angajat străin este diferită:

- Unii prestează activități la distanță.
- Alții sunt deja asigurați în țara de origine.
- Iar alții aleg opțiunea asigurării individuale.

Legea oferă posibilitatea opțională de a participa la sistemul de asistență medicală și asigurări sociale, tocmai pentru a respecta aceste diferențe și a evita impunerea unor obligații care ar putea încălca drepturile investitorilor și ale angajaților lor.

Tratatele internaționale de protecție a investițiilor la care R. Moldova este parte, prevăd, ca regulă, acordarea unui tratament egal și nediscriminatoriu investițiilor străine. Aplicarea diferențiată a obligației de plată a contribuțiilor în funcție de statul de origine al angajatului poate constitui o încălcare a acestor principii fundamentale.

Totodată, conform acordurilor internaționale de protecție a investițiilor, statele primitoare sunt obligate să acorde un tratament just și echitabil investițiilor celeilalte părți în ceea ce privește managementul, menținerea, folosirea, posedarea sau repartizarea investițiilor lor, luând în considerație atât reglementările internaționale cât și pe cele interne.

Or, aspectele referitoare la asigurarea socială și asistența socială reglementate de art. 20, alin. (1) al Legii nr. 81-XV din 18.03.2004 țin tocmai de managementul investiției din moment ce privesc resursele umane necesare implementării unei investiții prin personal calificat pe care investitorul îl antrenează în țara primitoare. Prin urmare, tratamentul acordat acestui personal străin angajat trebuie să i se aplice regimul special consacrat de art. 20, alin. (1) al Legii nr. 81-XV din 18.03.2004, ca o consecință a tratamentului just și echitabil aplicabil investiției.

Mai mult, prin faptul că personalului angajat străin respectiv i se acordă dreptul de a opta între a beneficia de sistemul de asigurare socială național și cel din țara de origine este doar în avantajul acestuia, el având posibilitatea de a opta în funcție de interesele sale și avantajele pe care le oferă fiecare din aceste sisteme, în concordanță cu scopul normelor naționale și internaționale de protecție socială.

Și în final menționăm că stabilitatea și consecvența aplicării legislației constituie un element esențial pentru asigurarea unui climat investițional previzibil și sigur. În contextul în care **nu au intervenit modificări legislative recente** în acest domeniu, schimbarea unilaterală a interpretării oficiale de către CNAS nu are un temei juridic și subminează încrederea investitorilor în respectarea principiilor statului de drept și a angajamentelor internaționale.

Prin urmare, în contextul celor menționate supra, solicităm revenirea la interpretarea anterioară, bazată pe prevederile legale, potrivit căreia angajatorii au obligația de a achita contribuții sociale doar pentru angajații străini care au optat în mod explicit pentru participarea în sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova, în conformitate cu legislația națională în vigoare și tratatele internaționale aplicabile, a căror norme se completează reciproc fără a exista vreo contradicție între acestea la subiectul abordat.

Dorind să contribuim la o mai bună înțelegere a situației, ne exprimăm respectuos disponibilitatea de a participa la o ședință comună pentru prezentarea problemei și expunerea pe larg a argumentelor pe marginea subiectului dat.

În speranța că solicitarea noastră va fi examinată cu obiectivitate și va conduce la revenirea la o interpretare corectă și conformă cadrului legal aplicabil, vă mulțumim anticipat pentru atenție și deschidere.

Cu deosebită considerație,

Ana GROZA

Director Executiv

Asociația Investitorilor Străini în Moldova

Mariana RUFA

Director Executiv

Asociația Businessului European

Mila MALAIRĂU

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova